

НОВИ САД

ГРАД ГОЛУБИЈЕГ СРЦА

ГРАД ГОЛУБИЈЕГ СРЦА

– Да вам се представимо. Ја сам Голубан, а ово је моја другарица Гога. Излегли смо се на тавану Градске куће у Новом Саду. Можда због тога, овај град је за нас најлепши на свету. Сваки дан летимо изнад њега, уживамо у његовим чарима и готово увек откривамо понешто ново. Зато, ево, позивамо и вас да нам се придружите и откривате заједно са нама нешто што, вероватно, нисте знали. Питате се како кад немате крила. Грешите. Наш познати песник Мирослав Антић написао је:

*Свако дејте има крила, само мора да се сејти иде му расџу
сакривена, и – одмах ће да ђолеџи.*

Не верујете? Он је био озбиљан човек, не би вас лагао.
Хајде. Покушајте да се сетите где су па да полећемо.

ГРАДСКА КУЋА

– Голубане! Голубане! – викала је бела голубица Гога, док је он слетао на кров Градске куће, носећи гранчицу у кљуну. – Зашто ми се не јавиш?

– Како да ти се јавим кад у кљуну држим ову гранчицу? – љутну се Голубан.

– Шта ће ти та гранчица? – гукала је Гога.

– Хоћу да нам свијем гнездо. Биће то само наш мали топли дом на тавану Градске куће.

– Дивно! – обрадова се Гога, а онда баци поглед на исцртан грб града који се налазио на фасади. Угледа на њему белог голуба са гранчицом у кљуну, који лебди изнад три куле па рече: – Види, овај голуб на слици личи на тебе.

– Наравно да личи. Тај голуб с маслиновом гранчицом у кљуну је мој даљни рођак.

– Стварно? И он је, значи, правио кућу, па је зато сакупљао гранчице за гнездо?

– То је мало дужа прича... Једном приликом ћу ти је испричати. Али, у суштини, то што си рекла је тачно.

– И то од маслинових гранчица?! – чудила се Гога.

– Да. То су гранчице мира! – потврди Голубан.

– А зашто су баш гранчице маслине симбол мира?

– Можда зато што су некада давно људи који су гајили маслине били ослобођени одласка у војску и рат – објашњавао је Голубан.

– Аха, сад ми је јасно – рече усхићено Гога. – То би могло да значи да се гнезда праве од маслинових гранчица због мира у кући.

– Тачно, Гого – рече Голубан, а срце му јаче заигра. – Зато овај град зовемо *градом јолубијеј срца*.

ГВОЗДЕНИ ЧОВЕК

– Хајде да протегнемо крила један круг – каза Голубан. – Хоћу да ти покажем колико је лепа наша варош из птичје перспективе.

– Са задовољством! – рече Гога и полетеше заједно.

– Чекај. Стаћемо овде накратко да ти покажем нешто – рече Голубан и слете на бронзано раме споменика Светозару Милетићу. – Видиш ли, тамо горе, оног гвозденог човека? – упита Голубан.

– Да. Шта он тамо ради?

– Стражари, Гого. Чува град од оних чије намере нису баш часне. Када их угледа, он то јави овом брадатом човеку на чијем рамену стојимо, а овај, стиснутих песница и дигнуте руке, загрми на њих љутитим гласом. Они се од тога претраше и побегну.

– Кад видиш колики је, онда и није чудо што га се боје. Право да ти кажем ни мени није свеједно – гукну поверљиво Гога.

– Ти не мораш да страхујеш. Он је пријатељ нас голубова. Али, ако ти је баш непријатно, идемо даље – загушта Голубан и прхну са Милетићевог рамена.

ЈОВАН
ЈОВАНОВИЋ
ЗМАЈ

ЗМАЈЕВ СПОМЕНИК

– Летимо сада Улицом липа.

– Није то, Гого, Улица липа, него Змај Јовина – рече Голубан.

– А ко је тај Змај Јова? – питала је Гога.

– Срамота је да то не знаш. Њему је право име Јован Јовановић Змај. Он је био наш највећи писац за децу. Сва га деца воле и зову га Чика Јова.

– Наш? – питала је Гога.

– Наш, јер је рођен овде, у Новом Саду, као и ми. Сад ћу ти показати где. Скрени овде лево, у Милетићеву. Погледај доле. У овој улици се налази највиша тачка у граду. Ако би се Дунав излио и поплавио град, овде би остало острво. И не само ту, него и у улици Златне греде, у којој је Чика Јова дошао на свет.

– Покажи ми где се налазило гнездо у коме се излегао Змај! – била је нестрпљива Гога.

– Чика Јова није прави змај па да се леже из јајета. Он је човек и мајка га је родила – објашњавао је Голубан.

– Добро де, покажи ми онда кућу у којој се родио – дурила се Гога.

– Е, па не могу. Та мала жута кућа је срушена, а на њеном месту је саграђена велика школа, гимназија, која данас носи његово име.

– Срамота. Увек се нађе неко да руши туђа гнезда, било да она припадају птицама, змајевима или људима – тужно гукну Гога.

– Направићемо круг око гимназије, а онда стати да предахнемо – предложи задихани Голубан.

– Одлично! – обрадова се Гога. – А на шта ћемо слетети?

– Чика Јови на главу – рече у шали Голубан.

– Немој да си такав. Није лепо пењати се људима на главу – стидљиво ће бела голубица.

– Живим људима да, али кад постану споменици, онда им је свеједно.

ГРАДСКА БИБЛИОТЕКА

– А је л’ можда Чика Јова написао неку песму о нама? – питала је Гога стојећи на бронзаној глави славног песника.

– Не много. Сећам се само једне која се зове *Голубице моја*. Почиње овако: *Голубице моја мила, где си цело ѿодне била?...* – поче да рецитује Голубан и стаде.

– А даље?

– Даље сам заборавио – признаде Голубан.

– Е, најзад да и ти нешто не знаш! – обрадова се Гога. – А и Чика Јова, од толико песама о свему и свачему, о нама голубовима једва да је нешто написао.

– Можда... – замисли се Голубан, а онда као да му сину: – Видиш, Гого, ову бордо зграду на углу Дунавске? Ту се сада налази библиотека. У њој има много лепих књига и сликовница. А некада давно, у тој кући је била штампарија, у којој је Чика Јова штампао свој чувени лист за децу *Невен*.

– И какве то сад има везе са песмама о голубовима? – прекиде га Гога.

– Мислим да има. У исто време излазио је у Сомбору још један лист за децу који се звао *Голуб*, па Чика Јова, ваљда, због тога није хтео да пише песме о голубовима, да им не би правио бесплатну рекламу – закључи Голубан.

КУЋА „КОД БЕЛОГ ЛАВА“

– Гле како је занимљива ова кућа на углу, преко пута библиотеке! – радознано рече Гога.

– То је најстарија кућа у граду. Она има више од триста година и зове се *Код белої лава* – каза јој Голубан.

– А, откуд кући име? Куће ваљда имају бројеве, а не имена – мудровала је Гога.

– Некада давно, поред бројева, поједине куће у граду су имале и имена. Тако се она кућа на тргу, на чијој фасади стоји оклопник, звала *Код ївозденої човека* – појасни Голубан.

– Добро, добро... – прекинула га је Гога. – То с гвозденим човеком разумем, али где је на овој кући бели лав?

– То нико не зна... Али, могуће је да је на њој некада био нацртан бели лав па кад је кућа поправљана и кречена, да је тај лав нестао с фасаде – петљао је Голубан.

– Е, ово си сигурно сад измислио – рече му Гога.

– Признајем. Јесам. Али, зар се није могло десити тако нешто? – вадио се Голубан, а онда наставио причу. – Видиш, ова улица, Дунавска, настала је тако што су људи направили насип који је водио кроз баруштине. Тим путем ишло се до обале Дунава и моста преко којег се прелазило преко у Петроварадин.

– А Дунавски парк?

– Парка тада није било, већ се на том месту налазила мочвара обрасла трском – објашњао је Голубан. – Временом су људи насипали земљу по њој, а вода је остала само у најнижем делу, тамо где се данас у парку налази језеро.

– Лабудово језеро! – рече Гога.

– Тачно. Водим те тамо, на ту чаробну представу – рече Голубан те скупа прхнуше с Чика Јовине главе.

ДУНАВСКИ ПАРК

Лепршали су Дунавском улицом, затим изнад моћних стабала Дунавског парка, направили круг око језера и слетели на крошњу жалосне врбе.

– Видиш, Гого, ово је једно од најмањих острва на свету. Од многих бара које су настајале на обалама Дунава, остала је само ова која је била највећа и најдубља, а у њој делић копна.

– Хм, претпостављам да је острвце ненасељено – закључи Гога.

– Грешиш. Острвце насељавају патке, лабудови и корњаче. И да не заборавим да ти кажем, оно се зове Ержебет – гугутао је Голубан.

– Зашто Ержебет? – била је, већ по обичају, радознала Гога.

– Острвце је добило име по аустријској царици Елизабети. Пошто је она била истовремено и краљица Мађарске, а Елизабета се на мађарском зове Ержебет, острвце је тако добило то име.

– Зашто на мађарском? – чудила се Гога.

– Зато што се Нови Сад у то време налазио у саставу некадашње велике царевине, у којој се говорило и мађарски и немачки – објашњавао је Голубан.

– А, какве везе са тим има ово дрво, ова жалосна врба? – запиткивала је даље Гога.

– Како не схваташ, Гого? Па само име каже да је ова врба у жалости јер тугује.

– Зашто тугује?

– Тугује за том царицом јер она је трагично завршила свој живот, тако што су је...

– Нећу да слушам даље – прекину га Гога. – Не интересује ме шта се десило јер не волим приче које имају тужан крај.

БАНОВИНА

– Голубане, шта је оно тамо што се бели? – питала је Гога, показујући кљуном у правцу *Бановине*.

– Шта мислиш да би могло бити?

– Па, мени личи на белу лађу која се насукала – описивала је Гога.

– У праву си. Ту зграду су када је настала назвали *Бановина*, а човек који је направио цртеже по којима је саграђена, желео је да она изгледа као лађа на Дунаву – рече Голубан, па се замисли.

– О чему сада размишљаш? – питала је Гога.

– О једној легенди... Али, нема везе – рече Голубан. – И тако је време да кренемо даље.

– Испричај ми је, што си такав?

– Па, добро. Уосталом, обећао сам да ћу ти ту причу једном испричати. По једној легенди, након дуготрајних киша на Земљи настаде велика поплава, потоп. Човек по имену Ноје, знајући шта ће се десити, пре тога је начинио велику барку па је на њу укрцао своју породицу и по један пар животиња свих врста. Пловили су тако данима, чекајући да се вода повуче. Размишљајући како ће то да открије, досети се Ноје па пусти белу голубицу да она с висине провери да ли има негде копна на видику. Једнога дана она се вратила са маслиновом гранчицом у кљуну. Пошто је стабло маслине ниског раста, био је то знак да се вода почела повлачити и да ће се ускоро и копно указати – заврши причу Голубан.

– Аха, сад ми је јасно зашто она твоја рођака на грбу Новог Сада има гранчицу у кљуну! – закључи Гога.

– Ето видиш, чула си причу и научила нешто. А сад је време за ручак. Треба да се вратимо до трга, знаш да тамо долази она добра бакица са мрвицама хлеба. Ако закаснимо, остаћемо гладни – рече Голубан.

„ПИЈАНИ САТ“

- Голубане, шта је с тобом? Откуд је време за ручак, па тек је десет сати – рече Гога.
- Како десет? Да ти немаш, можда, ножни сат? – нашали се Голубан.
- Немам, али ено сата на кули изнад Петроварадинске трђаве па погледај – рече Гога.
- Их, Гого, па то је *Пијани сат* – рече Голубан.
- Први пут чујем да сатови могу бити пијани – сумњичаво ће Гога.
- Није он стварно пијан, него за разлику од других, трезвених сатова, на њему велика казаљка показује сате, а мала минуте што, иначе, није уобичајено – објашњавао је Голубан.
- Зашто велика казаљка показује сате?! – била је збуњена Гога.
- Зато што се велика казаљка из далека боље види него мала, а лађарима је било важније да знају колико је сати, него колико је минута – објасни Голубан.
- И зато се сат зове *пијани*?
- Не само зато. Ствар је у томе што тај сат и није баш поуздан јер лети жури, а зими касни – настављао је Голубан.
- Е, па онда је он стварно неозбиљан – прокоментарисала је Гога.
- Није неозбиљан. То се догађа зато што је направљен од гвожђа које се на топлоти шири, а на хладноћи скупља. Услед тога, точкићи у његовом механизму постају већи или мањи, све се поремети, а то утиче на његову тачност.
- Ахааа – рече Гога и климну главом, правећи се да је разумела.
- Дакле, сад је скоро подне, а не десет сати. Према томе, полећемо на ручак – рече Голубан и залепрша крилима.

СОКОЛСКИ ДОМ

- Голубане, не лети туда! – викала је уплахилено Гога.
- Зашто?
- Немој преко Соколског дома!
- Ама, зашто? – помало се већ изнервирао Голубан.
- Па, соколи су највећи непријатељи нас голубова, а ту је, видиш, њихов дом – готово плачући гугутала је Гога.
- Ма, немој да бринеш. Нису то прави соколи, већ гимнастичко друштво које окупља младе спортисте који се зову *соколи* – појаснио је Голубан.
- Сигуран си?
- Сасвим сигуран – самоуверено ће Голубан.
- Уф, сад ми је лакше – рече Гога, мада јој је срце и даље лупало.
- Могла би и ти тамо понекад да свратиш, ако не у гимнастичку салу, а оно бар да погледаш неку лепу представу. У Соколском дому је од његове изградње смештено Позориште младих – рече Голубан.
- Па могла бих, али само с тобом. Знаш, ја никада нисам била у позоришту. Била сам једанпут у циркусу и није ми се баш свидело – брбљала је Гога.
- А зашто? – био је сад радознао Голубан.
- Тамо је био неки човек, мађионичар, који је вадио голубове из рукава, из марамнице, новина, шешира. Било ме је жао тих сиротих птица. Замисли како је њима тешко кад морају да живе у нечијем рукаву, џепу или шеширу? Страшно!
- опет се узбудила Гога.
- Страшно! – сложи се и Голубан. – Али позориште је нешто друго. Уосталом, видећеш – рече Голубан па даде знак крилом и скрете десно ка тргу, а за њим скрете и Гога.

УСПОМЕНА НА КОПРИВИЋА

- Види ово место! Сећам се да га је некада красило једно велико дрво. Да ли је оно било најстарије у граду? – питала је Гога.

- То је било стабло копривића, али није било најстарије. Имало је тек нешто више од сто двадесет година, док у Каменичком парку и Ченеју постоји дрвеће које има преко двеста година.

- То је заиста задивљујуће! – ускликну Гога. – А зашто више није овде? Шта се са њим десило?

- Једног лета Нови Сад је погодило страшно невреме и оборило је њега и многа друга стабла широм града. – објашњавао је Голубан.

- Да, сећам се те олује, била је застрашујућа. – забринута ће Гога. – То дрво је било симбол града са својом раскошном крошњом. Сви су га волели! Недостајаће ми његове укусне љубичасте бобице. – тужна је Гога.

- И мени ће, Гого, али не брени. Новосађани су мудри људи, увек добро размисле о проблему и пронађу решење. Сигурно си запазила многобројне младице свуда унаоколо. То су потомци нашег копривића и оне ће израсти једнако велике и лепе као дрво од којег су потекле. – рече Голубан пун наде.

- То су сјајне вести! – радосно ће Гога. – Једва чекам да поново окусим те сласне бобице!

- И ја! Ево, обећавам чим нова дрва роде, доведи те до једног од њих, у ту зелену посластичарницу, да се мало засладиш. – рече помало нестрпљиво Голубан, коме су почела да крче црева, и настави журно ка Тргу слободе.

ТОРАЊ НА ГРАДСКОЈ КУЋИ

– Умало да закаснимо – рече Гога. – Бакица је већ бацила половину мрвица и комадића старог хлеба.

Кад су покључали све мрвице, Голубан и Гога одлетеше на торањ Градске куће, да мало предахну разгледајући панораму града.

– Видиш, Гого, ту у овом торњу је некада стајало звоно Светог Флоријана – објашњавао је Голубан.

– А ко је Свети Флоријан? – питала је Гога.

– Он је био заштитник градова од пожара – говорио је Голубан.

– Па где је сада то звоно? – опет ће Гога.

– Нестало је током рата.

– А ово? – показа Гога на звоно које је висило.

– То је неко друго звоно.

– Да ли и њега данас користе ватрогасци? – настављала је Гога.

– Не. Оно служи за украс. Ватрогасци се налазе на неком другом месту, а овај торањ сада припада само нама, голубовима.

– Добро, а шта је на овом месту било пре него што су изградили Градску кућу? – није престајала Гога.

– Била је ту обична кућа једног новосадског месара. Пре него што су одлучили да је сруше и да на њеном месту изграде ову прелепу зграду, Светозар Милетић, чији се споменик налази доле насред трга, предлагао је да се на том месту подигне зграда Српског народног позоришта, али његов предлог није усвојен – објашњавао је Голубан.

– И шта би са позориштем? – питала је Гога устрептала од радозналости.

– Па ето ти зграде позоришта – рече Голубан и показа левим крилом здање на Позоришном тргу, све у белом мермеру.

SRPSKO NARODNO PLESORISHTE

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ

– Голубане, ова зграда није тако стара као ове на тргу, а... – чудећи се рече Гога па застаде у пола реченице.

– Знам шта те збуњује. Српско народно позориште је основано пре више од сто педесет година – рече Голубан. – Занима те где је оно било пре него што је изграђена ова зграда?

– Па да! – живну голубица.

– Гого, то је дуга прича.

– Имам ја времена. Причај! – рече Гога.

– Глумци су најпре своје представе играли по хотелским салама ту на тргу и ближеј околини, а онда је један веома богат човек решио да сагради нову зграду позоришта, ту у дворишту хотела *Војводина*.

– И? – отвори кљун Гога.

– И саградио га је.

– Сјајно! – гукну Гога.

– Међутим, једне зиме избије пожар на тавану тог позоришта и...

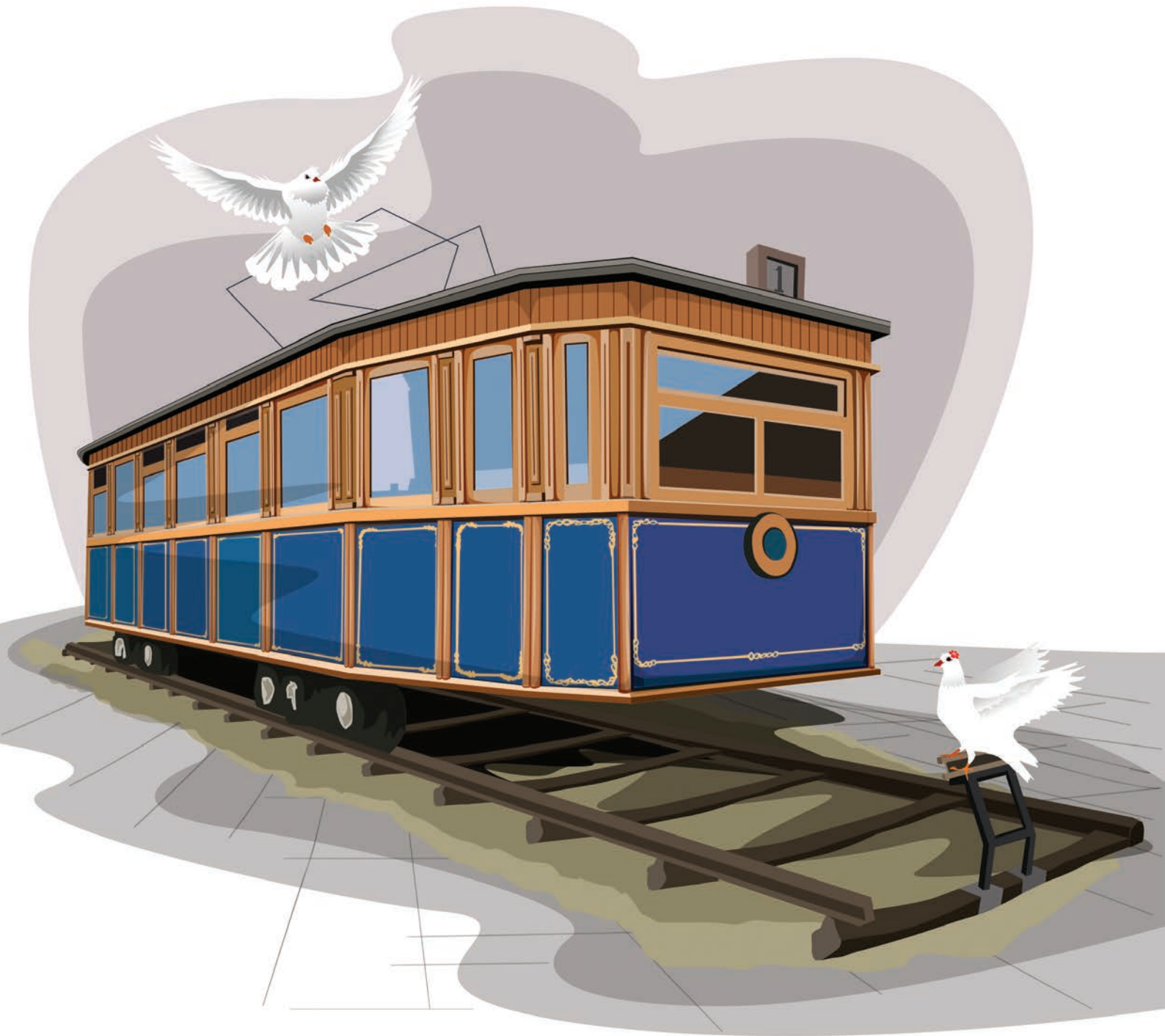
– ... онда су ватрогасци прво звонили на оно звоно Светог Флоријана, а онда дошли и остали са бурадима пуним воде и угасили пожар? – пожури Гога да заврши причу.

– Нажалост, нису. Позориште је изгорело. Глумци су опет остали без своје куће све док се нису уселили у велику салу Соколског дома.

– Не помињи ми соколе, одмах се сва престравим – рече Гога.

– На крају, после више од сто година лутања, Српско народно позориште је добило своју зграду.

– Ух, што волим кад прича има леп крај! – развежи се Гога.

„ТРЧИКА“

Гога протегли мало крила па, бацивши поглед надесно, угледа на углу улице стари трамвај.

– А шта је ово? – упита Голубана.

– То је *Трчика*. Додуше, ово је трамвај, а *Трчика* је био моторни воз који је возио Новосађане од оне беле зграде у којој се налази пошта, па све до најлепше плаже на Дунаву – појаснио је Голубан.

– А, да ли у тој пошти раде голубови писмоноше?

– Гого, голубови одавно више не носе пошту – изнервирано ће Голубан зато што га је прекинула у пола приче.

– Само питам – правдала се Гога. – А зашто се воз звао *Трчика*?

– Не знам. Можда зато што је ишао брзином којом су људи трчали или зато што су трчали за њим да би могли да ускоче у њега – нагађао је Голубан. – У сваком случају, он је возио људе до *Штранда*.

– Шта значи *Штранд*? – питала је Гога.

– Штранд је немачка реч и значи плажа – појасни Голубан па настави. – Касно по подне људи су се *Трчицом* враћали својим кућама. На *Штранду* би остали само чувари плаже да ураде још једну веома важну ствар, пре него што и сами оду на спавање.

– Коју? – опет је наваљивала Гога.

– То ћеш сазнати ако прочиташ песму *Узми велики ексер* новосадског песника Мирослава Настасијевића – загонетно зачкиљи оком Голубан.

– Да, али... – снебивала се бела голубица.

– Хоћеш да кажеш да си ти мала и још увек не умеш да читаш? – рече Голубан.

– Тачно – посрамљено признаде Гога.

– Добро, онда ћу ти ја одрецитовати један део те песме – рече Голубан, заузев став и поче: – *Узми велики ексер, сачекај да њадне вече, закуцај Дунав за њесак да никуд не оћече.*

МАТИЦА СРПСКА

Изненада се Голубан и Гога нађоше на тргу. Скитајући тамо-амо, Гога упита Голубана: - Голубане, зашто она зграда на углу није лепа као друге?

– Није она увек била таква. Некада је имала лепо украшену фасаду, а поред ње се налазила још једна зграда, у којој је била Матица српска, пре него што се преселила у оно прелепо здање у којем се и данас налази. Ова стара је срушена.

– А шта је то *матица*? – опет ће Гога.

– Матица је мајка свих пчела. Пчеле живе у кући која се зове кошница. Оне су велике радилице, а све што створе чувају у њој.

– Као и људи – закључи Гога.

– Тачно. Све оно што су паметни људи створили налази се у књигама, а многе од тих књига се чувају у једној мало другачијој *кошници* која се зове Матица српска.

– Не разумем, само, зашто је симбол Матице кошница, а не голубије гнездо, кад се зна да ми спадамо у најпаметније птице на свету! – негодовала је Гога.

– Па зар није довољно то што си птица мира? – смиривао ју је Голубан. – Осим тога, ти си веома млада, а да би била и паметна, треба још много тога да научиш.

– Па данас сам већ доста научила о Новом Саду – рече Гога.

– Јеси, али то је тек један делић онога што овај град чини тако лепим и посебним – рече Голубан.

Трг
слободе

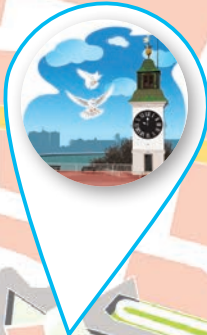

НОВИ САД

ПЕТРОВАРАДИН

Петроварадинска
тврђава

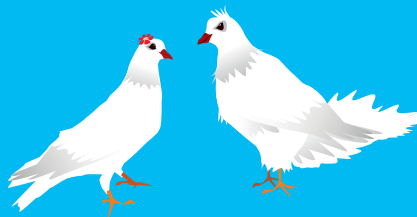

Дунав

– Још мало па ће мрак. Пале се градске светиљке, пале се и звезде на небу. Био је ово дуг и напоран дан. Скупите своја невидљива крила, драги моји, одложите их испод јастука па на спавање. И сањајте нешто лепо. Сањајте овај лепо град како, као и ви, расте и постаје све већи. Градови, као и дечја одела, морају бити комотни да бисте се у њима пријатно осећали. Можда су и ове приче о *Ћолубијеј срца* за број веће па вам понешто и није било баш разумљиво, али убрзо ће бити. И ви сте као и Гога научили данас много. Сваки дан помало па ћете и ви отићи *ка звездама у висину*. Треба само хтети... – готово шапћући причао је Голубан.

– Ја хоћу – рече поспана Гога.

– Знам, Гого. И наши другари хоће. А сада, лаку ноћ. Већ колико сутра, крећемо у нову авантуру!

Нови Сад „Град голубијег срца“

Сликовница за децу
Четврто издање

Аутор шекста:

Душан Ђурђевић

Рецензија:

академик проф. др Олга Хаџић
проф. др Душанка Ђуровић, дечији психолог.

Илустрације:

Сашењка Мељников Ивановић

Графичко обликовање:

„Ecodesign“, Нови Сад

Текст:

„Успомена на копривића“, Славица Лончар

Лектура:

Агенција за превођење Лингуа

Издавач:

Туристичка организација Града Новог Сада

За издавача:

Бранислав Кнежевић

Штампа:

„Birograf Comp d.o.o. Beograd“

Тираж:

4.500

ISBN 978-86-6146-088-3

Нови Сад 2024.

CIP - Каталогизација у публикацији

Библиотека Матице српске, Нови Сад

087.5

ЂУРЂЕВИЋ, Поп Д., 1953-

Нови Сад град голубијег срца : [сликовница за децу] / [аутор текста Душан Ђурђевић ; илустрације Сашењка Мељников Ивановић]. - 4. изд. - Нови Сад : Туристичка организација града Новог Сада, 2024 (Београд : Birograf comp). - 31 стр. : илустр. у бојама ; 21 cm

Тираж 4.500.

ISBN 978-86-6146-088-3

COBISS.SR-ID 134598921

НОВИ САД **ТУРИСТИЧКА
ОРГАНИЗАЦИЈА
ГРАДА НОВОГ САДА**